

AFM kan geen sancties opleggen rond derivaten

Belangenbehartigers van mkb'ers verbijsterd over onmacht toezichthouder

Joris Polman
Amsterdam

Toezichthouder AFM blijkt een waakhond zonder tanden bij de afwikkeling van het rentederivatendrama. De Autoriteit Financiële Markten is weliswaar formeel aangewezen als toezichthouder op de schadeafhandeling, maar de waakhond kan naar eigen zeggen helemaal geen sancties opleggen aan banken die een loopje nemen met de compensatie voor mkb'ers.

'Wij beschikken binnen het Uniform Herstel Kader (de in 2016 met de banken overeengekomen civielrechtelijke compensatieregeling, red.) niet over handhavingsinstrumentarium, omdat wij die niet hebben gekregen', zegt een woordvoerder van de AFM na vragen van het FD. Belangenbehartigers van gedupeerde mkb'ers reageren verbijsterd.

Zes banken, waaronder Rabobank, ING, ABN Amro en Deutsche Bank, verkochten voor de financiële crisis zogeheten renteswaps waarmee ondernemers met financieringen zich konden indekken tegen een oplopende rente. Maar de rente daalde, waardoor de financieringslasten juist explodeerden. De totale schade voor het mkb wordt geraamd op meer dan €1,5 mrd, geld dat in de zakken van de banken verdween.

De AFM is door de minister aangewezen als toezichthouder. 'Maar de AFM blijkt nu een politieagent met een klappertjespistool', zegt mkb-adviseur Patrick van Ger-

wen van Cadension. 'Dit is het grote failliet van de toezichthouder. De AFM is onderdeel geworden van het probleem, in plaats van de oplossing.'

De toezichthouder stelt zelf wel 'bevindingen terug te koppelen aan de bank, die daar eigenlijk altijd op handelt'. Hoe vaak dat precies gebeurt en wat daarvan de resultaten zijn, vertelt de AFM niet. Maar komt een ondernemer er niet uit met zijn bank, dan kan hij altijd nog naar de rechter, zegt een woordvoerder.

De kwestie kwam aan het licht nadat het FD vragen stelde over een vorige week naar minister Hoekstra van Financiën verstuurd schriftelijk verzoek om de AFM 'te bewegen handhavend op te treden'. Die brief is van de stichting Renteswapschadeclaim die de belangen van zeventien mkb'ers behartigt. Vooral bij Deutsche Bank gaat het mis, ziet Pieter Lijesen van Renteswapschadeclaim. In ruim 20% van de door zijn stichting gecontroleerde Deutsche Bank-dossiers zitten fouten.

Lijesen gaf fouten door aan de AFM, maar de waakhond 'laat aantoonbaar na te handhaven', schrijft hij, in de hoop dat de minister in actie komt. Lijesen en Van Gerwen verwachten de komende tijd meer fouten te vinden, omdat banken de complexe dossiers voor het laatst hebben bewaard. De minister wil voorlopig niet reageren, aldus een woordvoerder.

Maar inmiddels is dus duidelijk dat de AFM naar eigen zeggen helemaal geen sancties kan opleggen. Belangenbehartiger Van Gerwen spreekt van 'een ontwerpfout'. De compensatieregeling kwam er volgens hem juist omdat de AFM er voordien niet in slaagde de afwikkeling van het derivatendrama in goede banen te leiden. Ook mochten mkb'ers niet nog verder op kosten worden gejaagd met een gang naar de rechter. Dat de AFM nu zegt dat een mkb'er altijd nog naar de rechter kan, noemt Van Gerwen 'een gotspe'.

De speciale commissie die het UHK heeft opgesteld erkent desgevraagd geen aparte handhavingsregels te hebben opgenomen. 'Maar wij gaan er ook niet over', zegt commissielid Rutger Schimmelpenninck. De AFM zegt: 'We willen niemand van het kastje naar de muur sturen, maar dit is echt een vraag voor de derivatencommissie.' Het ministerie laat het bij de mededeling dat 'de AFM toezicht houdt op de uitvoering van het UHK door de banken'.

